KEMI
Kemikalieinspektionen

TILLSYN 4/26

E-handel bekämpningsmedel 2024

Olagliga biocidprodukter och växtskyddsmedel i e-handeln

kemikalieinspektionen.se

Kemikalieinspektionen arbetar med att minska risken för att människor och miljö skadas av kemikalier. Vi är en statlig myndighet som kontrollerar att företag följer reglerna för kemiska produkter, bekämpningsmedel och kemikalier i varor. Vi prövar ansökningar om tillstånd för att sälja och använda bekämpningsmedel. För att främja god hälsa och bättre miljö utvecklar vi lagstiftning och andra styrmedel i Sverige, inom EU och internationellt.

Kemikalieinspektionen.

Artikelnummer: 511 521

Förord

Den här rapporten beskriver ett tillsynsprojekt där Kemikalieinspektionen har kontrollerat företag som marknadsfört och sålt biocidprodukter och växtskyddsmedel via e-handel till svenska konsumenter under år 2024. Rapporten riktar sig till företag, särskilt inom e-handelsbranschen, samt till myndigheter och konsumenter.

Projektet genomfördes av Kemikalieinspektionens tillsynsavdelning, enheten Tillsyn av bekämpningsmedel. Jennifer Astorsdotter och Johanna Stigwall har varit projektledare. Oskar Rosencrantz, Eva Rackow och Åsa Skytt och har deltagit i projektet.

Innehåll

Sammanfattning **4**

Summary **5**

1. Ordlista **6**

2. Inledning **7**

2.1 Bakgrund och syfte 7

2.2 Tidigare erfarenheter 8

2.3 Regler som kontrollerats 8

3. Urval och metod **9**

3.1 Urval 9

3.2 Metod 10

4. Resultat och diskussion **12**

4.1 Kontakt med onlineplattformar 12

4.2 Inspektionsärenden 12

4.3 Inspekterade annonser och produkter 15

4.4 Små aktörer med låg kunskap om reglerna 18

5. Slutsatser **19**

6. Litteraturförteckning **20**

Sammanfattning

Under 2024 inspekterade Kemikalieinspektionen e-handel med bekämpningsmedel i ett tillsynsprojekt. Det främsta syftet med projektet var att stoppa tillhandahållande av olagliga bekämpningsmedel för att förhindra skador på miljö och människors hälsa. Vi inspekterade 35 aktörer som erbjöd olagliga bekämpningsmedel till konsumenter i e-handeln. Inspektionerna omfattade både växtskyddsmedel och biocidprodukter i webbutiker och på onlineplattformar.

Erbjudanden om olagliga bekämpningsmedel stoppades för 33 av 35 aktörer. För 2 utländska aktörer som undvikit kontakt med myndigheter och som vi inte kunnat lokalisera har försäljningen ännu inte stoppats. Totalt inspekterades 140 produktannonser med olagliga bekämpningsmedel, 48 annonser för växtskyddsmedel och 92 annonser för biocidprodukter. För minst 58 procent av produktannonserna är vår bedömning att affärsmodellen dropshipping användes.

Vi har observerat att försäljning av olagliga bekämpningsmedel förekommer utbrett på internet. Några typer av bekämpningsmedel vi ofta påträffar är olika insektsmedel (PT 18 och växtskyddsmedel), mus- och råttmedel (PT 14), avskräckande medel (PT 19) och medel som ska skydda växter från mögelangrepp.

Många aktörer som tillhandahåller bekämpningsmedel till svenska konsumenter i e-handeln finns utomlands. Medlen har också vanligtvis sitt ursprung i andra länder och verkar sakna märkning på svenska.

Kunskapen om regler för bekämpningsmedel är generellt mycket låg hos de som erbjuder medlen i e-handeln. Många säljare, särskilt de med stora produktutbud som använder dropshipping, har inte kännedom om att de säljer bekämpningsmedel.

Vi bedömer att det fortsatt finns ett stort behov av att bedriva kontinuerlig tillsyn av e-handel med bekämpningsmedel eftersom det fortfarande är lätt för konsumenter att hitta olagliga produkter. Det finns en tydlig problematik med att bekämpningsmedel som inte är utvärderade och godkända tillhandahålls till svenska kunder eftersom det ofta innebär risker för hälsa, egendom eller miljö.

I projektet har vi deltagit i samarbeten med nordiska tillsynsmyndigheter i Danmark, Finland och Norge, samt inom European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT).

Summary

In 2024, the Swedish Chemicals Agency conducted an enforcement project with inspections of pesticides offered in e-commerce. The main objective of the project was to stop sales of illegal pesticides, to prevent harm on the environment and the health of Swedish consumers. We inspected 35 economic operators who offered illegal pesticides through e-commerce. The inspections involved both plant protection products and biocidal products in online stores and on online platforms.

Offers of illegal pesticides were stopped for 33 out of 35 economic operators. Two foreign economic operators have been difficult to identify or locate and have avoided contact with authorities; sales have not yet been stopped in these two cases. A total of 140 product advertisements for illegal pesticides were inspected, 48 concerning plant protection products and 92 concerning biocidal products. For at least 58 percent of the advertisements, our assessment is that a dropshipping business model was used.

We have observed that sales of illegal pesticides are widespread on the internet. Some types of pesticides we often encounter are various insecticides (PT 18 and plant protection products), mouse and rat poisons (PT 14), repellents (PT 19) and agents that are intended to protect plants from mould.

Many operators who supply pesticides to Swedish consumers through e-commerce are located abroad. The origin of the pesticides are often other countries, hence labelling often seem to lack information in Swedish.

Knowledge of pesticide regulations is generally very low among those who sell the products in e-commerce. Many sellers, especially those with large product ranges who use dropshipping, are not aware that they are selling pesticides.

Our assessment is that there is still a great need for continuous enforcement of pesticides in e-commerce, since it is still easy for consumers to find illegal products online. Sales of pesticides which have not been evaluated and approved are problematic as they often entail risks for Swedish customers or the environment.

In the project, we have participated in collaborations with Nordic regulatory authorities in Denmark, Finland and Norway, as well as the European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT).

1. Ordlista

Tabell 1 Ordlista

Begrepp	Förklaring
Aktörer	Vi använder oss av begreppet ”aktörer” i stället för företag när vi beskriver våra inspektionsobjekt i rapporten eftersom de som säljer bekämpningsmedel online kan vara både företag, privatpersoner eller andra verksamheter.
Annonser	Se produktannonser.
Bekämpningsmedel	Bekämpningsmedel är kemiska eller biologiska produkter som är till för att förhindra att djur, växter eller mikroorganismer orsakar skada på egendom eller skadar människors eller djurs hälsa. Ett bekämpningsmedel kan vara antingen en biocidprodukt eller ett växtskyddsmedel, beroende på vilket användningsområde det har.
Biocidprodukter	Biocidprodukter är alla de bekämpningsmedel som inte är växtskyddsmedel. Det kan till exempel vara desinfektionsmedel, myggmedel, träskyddsmedel, råttgift eller båtbottenfärg. Produkter som verkar på ett fysiskt eller mekaniskt sätt omfattas inte av reglerna för biocider.
Dropshipping	En form av e-handel där parten som ingår avtal med köparen inte har kontroll över lagerhållning.
E-handel	En form av elektronisk distanshandel, där en säljare säljer produkter eller tjänster direkt till en köpare via internet.
Onlineplattform	En värdtjänst som på begäran av en tjänstemottagare lagrar och sprider information till allmänheten. Den här rapporten omfattar onlineplattformar som är webbplatser där flera olika företag eller andra aktörer kan sälja produkter. Dessa kallas ibland också för marknadsplatser eller onlinemarknadsplatser.
Produktannons	En webbsida där en produkt erbjuds till försäljning och genom vilken köp kan ingås.
Produkttyp (PT)	En produkttyp är en av de typer av biocidprodukter som specificeras i Förordning EU nr 528/2012 Biocidproduktförordningen (BPR), Bilaga V. Exempel på produkttyper är träskyddsmedel, medel mot insekter och medel mot råttor och andra gnagare.
Verksamt ämne	Ett ämne eller en mikroorganism som inverkar på eller motverkar skadliga organismer.
Växtskyddsmedel	Växtskyddsmedel är bekämpningsmedel som används i huvudsak för att skydda växter och växtprodukter inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsbruk. Det kan till exempel vara mot svampangrepp, skadedjur eller konkurrerande växter.
Webbutik	Företag som har kontroll över ett eget varulager och säljer produkter på en eller flera egna webbsidor.

2. Inledning

2.1 Bakgrund och syfte

E-handel har öppnat möjligheter för internationell handel som möjliggör att konsumenter och företag kan handla direkt från utlandsbaserade aktörer. Det medför en risk att bekämpningsmedel som köps av svenska konsumenter inte är godkända i Sverige. Det är viktigt att bekämpningsmedel som säljs och används i Sverige är godkända, eftersom otillåtna bekämpningsmedel eller felaktigt använda bekämpningsmedel kan innebära risker både för hälsa och miljö.

Enligt årsrapporten E-barometern 2024 (PostNord, HUI Research AB, 2025) hade e-handelsförsäljning i Sverige en omsättning på 140 miljarder år 2024, vilket är en ökning med 5 procent jämfört med 2023. Rapporten presenterar också tre scenarion för fortsatt utveckling för e-handeln de kommande åren och i alla scenarion förväntas omsättningen inom e-handeln öka. När e-handeln ökar så ökar också behovet av kontroll av produkter som säljs genom olika e-handelsmodeller.

Som konsument är det inte alltid lätt att förstå när man handlar från en utländsk aktör. Webbadress och produktbeskrivning kan vara på svenska och priset anges i svenska kronor, men aktören bakom webbsidan kan ändå finnas utanför Sverige. Bekämpningsmedel som säljs på dessa websidor behöver inte från början ha tillverkats med svenska konsumenter som avsedd målgrupp. Avsiktlig försäljning av olagliga bekämpningsmedel kan också förekomma.

Syftet med projektet är att minska riskerna med biocidprodukter och växtskyddsmedel i e-handeln genom att stoppa försäljning av olagliga bekämpningsmedel och öka säljande aktörers medvetenhet och kunskap om regler vid försäljning av bekämpningsmedel.

Bekämpningsmedel skiljer sig på två sätt från många andra kemiska produkter som finns på EU-marknaden. För det första behöver bekämpningsmedel vara godkända för användning och tillhandahållande i varje enskilt medlemsland. Det innebär att ett medel som säljs i ett land inte alltid får säljas i grannlandet. För det andra skiljer vi på bekämpningsmedel som är godkända att användas av privatpersoner och bekämpningsmedel som endast är godkända för yrkesmässiga användare på grund av de risker som finns för hälsa och miljö.

Anledningen till att godkännanden för bekämpningsmedel oftast är nationella är att man i risk- och effektivitetsbedömningen för ett godkännande behöver ta hänsyn till nationella förhållanden gällande till exempel miljö och klimat samt förekommande arter som eventuellt kan påverkas av produkten.

I det här tillsynsprojektet har vi fokuserat på försäljning genom affärsmodellen dropshipping och försäljning på onlineplattformar.

Dropshipping innebär att en aktör bedriver e-handel utan att ha kontroll över ett eget varulager. Kunderna beställer produkter från en dropshippingbutik på webben, produkterna beställs sedan vanligtvis i kundernas namn hos en annan leverantör i eller utanför EU. Leverantören skickar sedan produkten direkt till kunden.

En onlineplattform kan liknas med en galleria och säljarna med de fysiska butikerna i gallerian. Säljaren är ansvarig aktör för produkterna medan onlineplattformen erbjuder en plats som tillgängliggör produkterna för försäljning utan att ha ansvar för att produkterna följer gällande regler. Vid försäljning i webbutik eller på en onlineplattform är de som säljer produkterna ansvariga för att produkterna uppfyller gällande lagstiftning även om de använder sig av affärsmodellen dropshipping och inte själva hanterar den fysiska produkten.

Inom affärsmodellen dropshipping och vid försäljning på onlineplattformar finns en förhöjd risk att säljarna inte kan kemikaliereglerna eller förstår sitt ansvar för produkterna de säljer. Det är något vi sett hos både svenska och utländska aktörer i våra tidigare tillsynsprojekt, så som E-handel av biocidprodukter 2022 (Kemikalieinspektionen, 2024). En konsekvens är att olagliga bekämpningsmedel tillhandahålls på marknaden. Därför har vi bedömt att det finns ett tydligt behov av arbete för att förhindra och motverka försäljning av olagliga bekämpningsmedel i e-handeln.

2.2 Tidigare erfarenheter

Vi har i flera tidigare projekt om bekämpningsmedel i e-handeln inspekterat biocidprodukter inom porduktttyperna mus- och råttmedel (PT 14), insektsmedel (PT 18) och avskräckande och tilldragandemedel (PT 19). Vår tillsyn av andra produkttyper av biocider och växtskyddsmedel specifikt inom e-handel har tidigare varit begränsad. Vår erfarenhet från tidigare projekt om e-handel är att biocidprodukter är vanligt förekommande i e-handeln på den svenska marknaden. Ofta har de olagliga produkterna påträffats på onlineplattformar och i webbutiker som använt sig av dropshipping.

2.3 Regler som kontrollerats

I projektet har vi kontrollerat om bekämpningsmedel som marknadsförts och sålts via e-handel varit godkända för försäljning och användning på den svenska marknaden. Kontrollerade regler sammanfattas i Tabell 1.

Tabell 2 Kontrollerade regler

Laghänvisning	Beskrivning av krav
Artikel 2 i växtskyddsmedelsförordningen (EG) 1107/2009[1]	Definition av växtskyddsmedel. (Förordningens tillämpningsområde)
Artikel 3 i växtskyddsmedelsförordningen (EG) 1107/2009	Definitioner av utsläppande på marknaden, tillhandahållande på marknaden och reklam.
Artikel 28 i växtskyddsmedelsförordningen (EG) 1107/2009	Ett växtskyddsmedel får inte släppas ut på marknaden eller användas om det inte har produktgodkänts i den berörda medlemsstaten i enlighet med denna förordning.
Artikel 3.1 i biocidförordningen (EU) 528/2012[2]	Definitioner av biocidprodukt, utsläppande på marknaden, tillhandahållande på marknaden och reklam.
Artikel 17.1 i biocidförordningen (EU) 528/2012	Biocidprodukter får inte tillhandahållas på marknaden eller användas om de inte har godkänts i enlighet med denna förordning.
Artikel 69.3 i biocidförordningen (EU) 528/2012 3 kap. 9 § förordningen om bekämpningsmedel (2014:425)	Biocidprodukter ska vara märkta på svenska.
Artikel 72.1 och 72.3 i biocidförordningen (EU) 528/2012	Reklam för biocidprodukter ska innehålla den obligatoriska frasen: *”Använd biocider på ett säkert sätt. Läs alltid etiketten och produktinformationen före användning.”* Reklam för biocidprodukter får inte vara vilseledande när det gäller produktens eventuella risker för människors och djurs hälsa eller dess effektivitet. Ord som ”*inte giftig*”, ”*oskadlig*”, ”*naturlig*”, ”*miljövänlig*”, ”*djurvänlig*” eller liknande får inte förekomma.
Artikel 89 i biocidförordningen (EU) 528/2012	Övergångsbestämmelser gällande biocidprodukter.

3. Urval och metod

3.1 Urval

I projektet inkluderade vi både aktörer som sålde produkter vi identifierat genom sökningar online och aktörer som Kemikalieinspektionen mottagit tips eller klagomål om gällande försäljning av otillåtna bekämpningsmedel.

I våra sökningar online fokuserade vi på två olika typer av försäljning. Dels letade vi efter dropshipping med försäljning av otillåtna bekämpningsmedel, dels letade

[1] Eu*ropaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG*

[2] Eu*ropaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter (BPR)*

vi efter otillåtna bekämpningsmedel som såldes av säljare på stora onlineplattformar. I årets projekt valde vi att fokusera på två stora plattformar, cdon.se (CDON) och amazon.se (Amazon), som riktar sig till svenska konsumenter.

De tips som inkom till oss under året inkluderade vi i det här projektet om de berörde försäljning av otillåtna bekämpningsmedel via e-handel. Försäljningen riktade sig i förekommande fall till svenska konsumenter.

Vi valde att enbart granska sådana typer av bekämpningsmedel som alltid kräver ett produktgodkännande i Sverige. Det innebar att vi granskade alla typer av växtskyddsmedel men bara inkluderade biocidprodukter i sådana produkttyper (PT) som alltid kräver godkännande i Sverige, oavsett om godkännandekravet för den enskilda produkten regleras i biocidförordningen (EU) 528/2012 eller fortfarande regleras i vår äldre svenska bekämpningsmedelsförordning (2014:425). De PT av biocidprodukter som vi fokuserade på i projektet är träskyddsmedel (PT 8), mus- och råttmedel (PT 14), insektsmedel (PT 18), repellerande medel som exempelvis myggmedel (PT 19) och båtbottenfärger (PT 21). Detta urval gjorde vi både för att underlätta identifikationen av brister så att fler produkter och företag kunde granskas inom tidsramen för tillsynsprojektet och för att PT som alltid kräver godkännande generellt har en högre riskprofil än sådana PT som under en övergångsperiod inte kräver produktgodkännande. Sedan slutet av 2019 finns inte längre några mus- och råttmedel (PT 14) som är godkända för konsumentanvändning i Sverige.

I urvalet prioriterade vi aktörer i Sverige som riktade sin försäljning till svenska konsumenter, men inkluderade också utländska aktörer som riktade sin försäljning till svenska konsumenter. Produkter som vi bedömde kunde innebära en högre risk för konsument eller miljö, och som enligt uppgift hade sålts i flera exemplar, gav vi en högre prioritet oavsett i vilket land aktören hade sin hemvist.

3.2 Metod

I projektet identifierade vi bekämpningsmedel som erbjöds till svenska konsumenter i e-handeln och saknade godkännande i Sverige. Kontrollen gjorde vi genom granskning av information i produktannonser i webbutiker och på onlineplattformar. Informationen kontrollerades mot Kemikalieinspektionens bekämpningsmedelsregister och Europeiska kemikaliemyndighetens (Echas) databas för godkända biocidprodukter.

Vid upptäckt av otillåtna bekämpningsmedel i webbutiker startade vi ett inspektionsärende mot aktören bakom webbutiken.

När vi hittade otillåtna produkter till försäljning på en onlineplattform, kontaktade vi plattformen med information om att produkterna var otillåtna samt för att få kontaktuppgifter till säljarna (aktörerna) i de fall kontaktuppgifter inte redan framgått i produktannonsen. Vi drev sedan inspektionsärenden mot ett urval av de aktörer som sålt de olika produkterna på plattformarna.

I de inspektionsärenden där vi observerade tydliga överträdelser av reklamreglerna för biocidprodukter tog vi också upp de bristerna med aktörerna. Överträdelserna av reklamreglerna handlade då om att de olagliga biocidprodukterna bland annat framställdes som naturliga eller ofarliga för barn och känsliga konsumentgrupper.

Vi genomförde ett fåtal kontrollinköp av produkter efter att flera aktörer inom dropshipping hade bemött våra inspektionsmeddelanden med argumentation om att köp inte kunnat ingås, att produkterna inte kunnat levereras eller att leverans skulle ha stoppats genom egenkontroll vid ett köp.

3.2.1 Tillsynsåtgärder

Det är endast mot de företag som finns inom Sverige som vi kan ställa krav på rättelse och besluta om eventuella miljösanktionsavgifter, eftersom vi saknar jurisdiktion utanför Sveriges gränser. I projektet beslutade vi om miljösanktionsavgift i ett ärende där vi kunnat konstatera att svensk märkning av biocidprodukter saknats.

Anmälan om misstänkt brott kan ofta inte utredas för utländska företag, då det i normalfallet inte är proportionerligt att begära en europeisk utredningsorder när påföljden som mest kan bli företagsbot. Vi skickade anmälningar om misstänkt brott till Polismyndigheten efter alla inspektioner av svenska aktörer i projektet.

3.2.2 Samarbeten

Kemikalieinspektionens tillsynsenheter för bekämpningsmedel, kemiska produkter och kemikalier i varor har tillsammans med marknadskontrollmyndigheter i Danmark, Finland och Norge genomfört ett gemensamt tillsynsprojekt om efterlevnad av kemikalielagstiftningen i e-handeln. Det nordiska samarbetsprojektet fokuserade på dropshipping. Delar av resultaten i det här projektet, E-handel bekämpningsmedel 2024, är också en del av resultatet i det nordiska samarbetsprojektet. Rapporten för det nordiska samarbetsprojektet ”Joint Nordic Control of Dropshipping and other E-commerce: Nordic enforcement project 2024” har publicerats av Nordiska ministerrådet (Nordiska ministerrådet, Nordisk Ministerråds sekretariat, Nordisk arbejdsgruppe for Kemikalier, 2025).

Som en del i projektet har vi också medverkat i EMPACT som är ett europeiskt samarbete mot organiserad och grov brottslighet inom olika brottsområden. Genom att rapportera våra kontroller har vi bidragit med information om försäljningen av illegala växtskyddsmedel på den svenska marknaden.

I inspektionsärenden där vi inte fått direkt kontakt med aktörer i andra EU-länder eller kunnat se att produktannonser tagits bort av en onlineplattform så kontaktade vi och samarbetade med kontrollmyndigheter i de berörda EU-länderna.

4. Resultat och diskussion

4.1 Kontakt med onlineplattformar

Onlineplattformarna CDON och Amazon avlägsnade samtliga produktannonser som vi informerade dem om. Vi informerade CDON om 68 och Amazon om 13 olika annonser för otillåtna bekämpningsmedel. Bakom annonserna på CDON fanns 25 olika säljare. Bakom annonserna på Amazon fanns 10 olika säljare. Se sammanställning i Tabell 3 Kontrollerade produktannonser på onlineplattformar. Jämfört med kontroller tidigare år ser vi att antalet annonser med olagliga bekämpningsmedel har minskat på Amazon. Vi har särskilt noterat att vi inte observerat några annonser för rodenticider på Amazon. På CDON ser vi ingen tydlig förändring i omfattningen av olagliga bekämpningsmedel som erbjuds.

Tabell 3 Kontrollerade produktannonser på onlineplattformar

	Antal annonser med icke godkända medel	Antal borttagna annonser	Antal aktörer (säljare)
CDON	68	68	25
Amazon	13	13	10

15 av de 35 säljarna på plattformarna kontaktades i inspektionsärenden. Anledningen till att inte alla säljare kontaktades är att vi inte haft resurser för detta. Prioriteringen som gjordes när säljare valdes ut för inspektion beskrivs i avsnitt 3.1 Urval.

4.2 Inspektionsärenden

I projektet startade vi totalt 35 inspektionsärenden. Av dessa pågår 2 ärenden fortfarande. 26 procent av inspektionerna föranleddes av tips eller klagomål som inkommit till Kemikalieinspektionen och 74 procent identifierades genom våra egna sökningar.

I Tabell 4 Antal kontroller, avvikelser och åtgärder har antalet kontroller, avvikelser och åtgärder sammanställts. Samtliga kontrollerade annonser innehöll icke godkända bekämpningsmedel. Anledning till det är att kontrollen av godkännande kravet var en del av vår urvalsprocess. I ett fall med en webbutik genomförde vi inköp av två biocidprodukter för kontroll och kunde då konstatera att produkterna saknade svensk märkning, baserat på information och bilder i övriga inspekterade annonser misstänker vi dock att en majoritet av de inspekterade produkterna saknar svensk märkning vid leverans. 3 av 92 annonser för biocidprodukter innehöll vilseledande reklam om att produkterna skulle vara naturliga eller ofarliga.

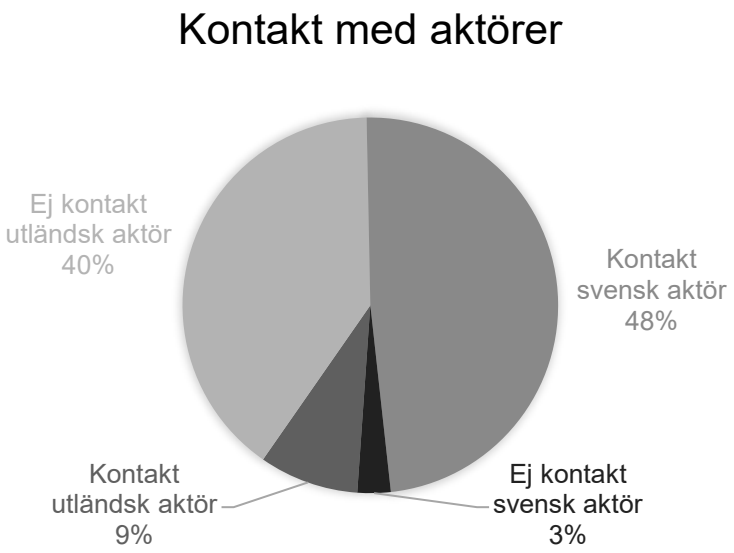
Tabell 4 Antal kontroller, avvikelser och åtgärder

	Antal kontroller	Antal icke godkända medel	Antal saknat svensk märkning*	Antal vilseledande reklam	Antal åtgärdade
Aktörer	35	35	1	2	33
Produktannonser biocidprodukter	92	92	2	3	84
Produktannonser växtskyddsmedel	48	48	-	-	46

*säkerställt att märkning på svenska saknas genom inköp.

Av de aktörer vi inspekterade fanns hälften i Sverige och hälften i andra länder, främst andra EU-länder. Detta innebär dock inte att hälften av de aktörer som säljer otillåtna bekämpningsmedel till svenska konsumenter finns i Sverige. Eftersom svenska aktörer delvis prioriterades i projektets urval är vår bedömning att det sannolikt finns fler aktörer utanför Sverige än i Sverige som säljer otillåtna bekämpningsmedel till svenska konsumenter i e-handeln. En majoritet av de utländska aktörerna verkar finnas i andra EU-medlemsländer, men försäljning från länder utanför EU förekommer också. Vår erfarenhet från tidigare tillsynsprojekt om bekämpningsmedel i e-handeln är likartade, det vill säga att vi har hittat en majoritet av de utländska aktörerna inom EU, men resultatet behöver inte spegla hela marknaden utan kan ha påverkats av vår urvalsprocess.

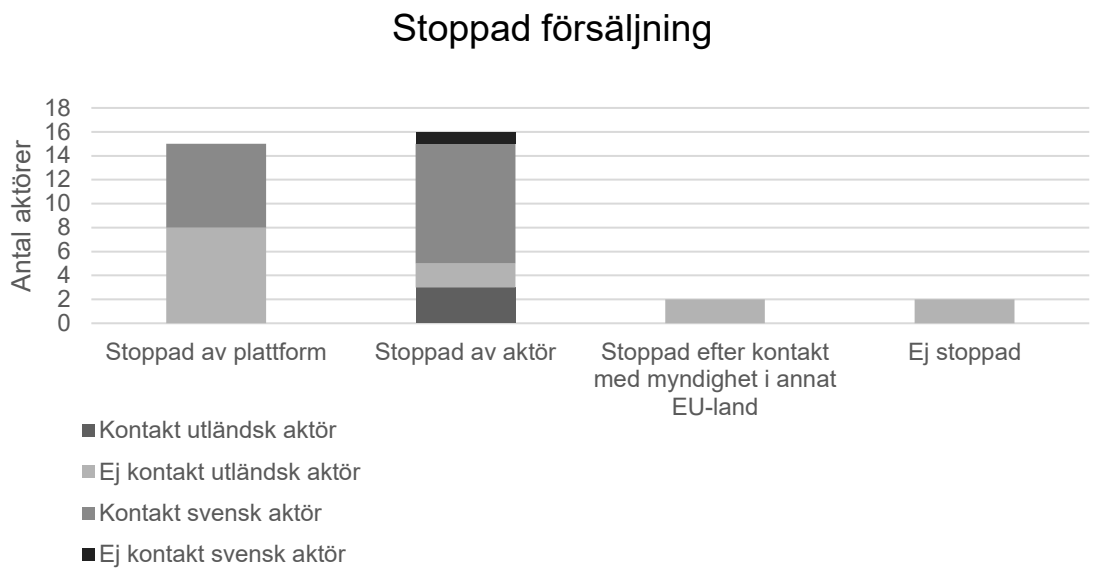
Vi fick aldrig någon kontakt med 6 procent av de svenska aktörerna respektive 82 procent av de utländska aktörerna. Totalt sett uteblev svar från 43 procent av de inspekterade aktörerna. Figur 1 nedan visar i hur stor andel av inspektionsärendena vi fått kontakt med aktörerna och om de funnits i Sverige eller utomlands. I Figur 2 Stoppad försäljning av bekämpningsmedel till följd av Kemikalieinspektionens tillsyn. Antal aktörer för vilka försäljning av bekämpningsmedel som saknat godkännande i Sverige stoppats, alternativt inte stoppats. inkluderas både aktörer som sålt bekämpningsmedel på egna webbplatser och aktörer som sålt på onlineplattformar.

Figur 1 Andel inspektionsärenden i vilka vi fått kontakt med aktörerna och andel av dem som haft sin hemvist i Sverige respektive utomlands.

Figur 2 Stoppad försäljning av bekämpningsmedel till följd av Kemikalieinspektionens tillsyn. Antal aktörer för vilka försäljning av bekämpningsmedel som saknat godkännande i Sverige stoppats, alternativt inte stoppats. nedan visar antal aktörer för vilka försäljning av otillåtna bekämpningsmedel stoppats, alternativt inte stoppats till följd av våra inspektionsärenden. Samtlig försäljning på onlineplattformarna stoppades av plattformarna innan vi kontaktade aktörerna bakom annonserna för inspektion. I 2 av dessa 15 fall bedrev aktörerna också försäljning i separata webbutiker och i de webbutikerna stoppade aktörerna försäljningen efter kontakt med oss (dessa försäljningsstopp har inte tagits med i andra stapeln ’stoppade av aktör’ i Figur 2 eftersom de inte motsvarar unika aktörer eller inspektionsärenden). De övriga inspektionsärendena gällde försäljning i webbutiker. I 16 fall stoppades försäljningen i webbutikerna av aktörerna efter kontakt med oss, i 2 fall stoppades försäljningen efter kontakt med myndigheter i andra EU-länder och i 2 fall har försäljningen ännu inte stoppats. I de fall där försäljningen ännu inte stoppats finns

aktörerna i andra EU-länder.

Figur 2 Stoppad försäljning av bekämpningsmedel till följd av Kemikalieinspektionens tillsyn. Antal aktörer för vilka försäljning av bekämpningsmedel som saknat godkännande i Sverige stoppats, alternativt inte stoppats.

För respektive utfall (staplarna i Figur 2) visas fördelningen av svenska respektive utländska aktörer och om vi fick kontakt med dem. I projektet fick vi kontakt med 57 procent av alla aktörer (se även Figur 1). I 3 fall där vi inte fick något svar från aktörerna kunde vi ändå observera att produktannonser togs bort i de aktuella webbutikerna, vilket gör att vi misstänker att aktörerna i de fallen ändå tagit del av och agerat på våra inspektionsmeddelanden. I andra fall där vi inte fått kontakt kan vi inte avgöra om aktörerna tagit del av den information vi skickat eller inte.

Bland de utländska aktörerna vi inte fick kontakt med återfinner vi de fall där försäljningen ännu inte stoppats (se Figur 2). Det är en indikation på att det finns svårigheter med att förhindra försäljningen av otillåtna bekämpningsmedel från utländska aktörer till svenska konsumenter, särskilt i de fall där vi inte får kontakt med aktörerna, antingen för att det inte finns fungerande kontaktuppgifter tillgängliga, eller för att aktörerna undviker kontakt med oss och kontrollmyndigheter i andra EU-länder.

4.3 Inspekterade annonser och produkter

Totalt inspekterade vi 140 produktannonser. Varje annons motsvarade inte en unik produkt, utan flera annonser som såldes av olika aktörer på olika webbsidor kunde

innehålla erbjudanden om samma produkt. Detta förekom särskilt i fall där vi kunnat identifiera affärsmodellen dropshipping.

För minst 58 procent av annonserna är vår bedömning att aktörerna använde sig av affärsmodellen dropshipping. Bedömningarna baserar sig på hur produktannonser varit utformade, vilka produkter som sålts och information vi fått vid kontakt med enskilda aktörer.

Det misstänkta ursprunget för en majoritet av de otillåtna bekämpningsmedlen vi inspekterade är andra EU-länder. I flera fall, främst gällande biocidprodukter, verkar det röra sig om medel som är godkända för yrkesmässig användning i andra EU-länder. Att dessa verkar vara vanligt förekommande bland de otillåtna bekämpningsmedel vi hittat beror sannolikt på att de finns tillgängliga och är tillåtna på en del av EU-marknaden, även om de inte är avsedda för användning av privatpersoner och inte är godkända att användas eller tillhandahållas alls i Sverige. Att många produkter misstänks ha sitt ursprung i andra EU-länder kan också ha påverkats av vår urvalsprocess. Vi kan inte dra några slutsatser om det är vanligare att otillåtna bekämpningsmedel kommer från ett annat EU-land eller från ett land utanför EU.

En del av produkterna vi inspekterade är olagliga i hela EU. Vi inspekterade 5 produkter som vi utifrån tillgänglig information kunnat bedöma saknar godkännande i hela EU. Dessa var två olika sorters produkter: imitationer av godkända myggmattor avsedda att avge kemikalier vid uppvärmning och växtskyddsmedel som innehåller neemolja.

Bakom 80 av de 140 inspekterade produktannonserna fanns den ansvariga aktören i Sverige och Kemikalieinspektionen har gjort eller kommer att göra anmälningar om misstänkt brott till Polismyndigheten.

Vi misstänker att många av produkterna vi granskat saknar märkning på svenska. Information som förekommit i de produktannonser vi granskat, så som bilder på förpackningar och ofullständiga översättningar av annonsnamn, samt att vi sett att en del av produkterna är godkända för yrkesmässig användning i andra EU-länder, gör att vi bedömer det som sannolikt att många av produkterna inte är märkta på svenska. I det fall vi köpte in produkter och fick dem levererade var informationen i märkningen endast på andra europeiska språk än svenska. Märkningen kan exempelvis finnas på enbart italienska eller spanska, vilket gör att svenska konsumenter inte har möjlighet att följa anvisningar om säker användning.

I de enstaka ärenden där vi köpte in produkter för att avgöra om de kunde levereras så stoppades leveransen av företaget i ett fall, men i övriga fall levererades de

produkter vi köpt. Att leveransen i sig genomförs är enligt vår bedömning inte avgörande för huruvida en överträdelse har skett eftersom att erbjuda ett medel till försäljning är att likställa med tillhandahållande. Men leverans innebär reella risker vid användning. Därför är det en hjälp för oss i prioritering och planering av våra inspektioner att förstå att produkterna i många fall levereras, men att det också förekommer affärsmodeller där leverans kan stoppas om medlet inte är godkänt i Sverige. Vi ser hittills också att åklagare i vissa fall gör skillnad på när det finns bevis för att produkter kunnat levereras.

4.3.1 Biocidprodukter

Vi kontrollerade 92 produktannonser med erbjudanden om biocidprodukter. De flesta av dessa motsvarade unika biocidprodukter. Vi har endast identifierat 2 produktannonser med produkter som vi redan inspekterat hos en annan aktör i projektet. Informationen i produktannonserna är dock så pass begränsad att det i vissa fall är svårt att avgöra om olika annonser innebär försäljning av samma produkt eller inte. För 29 av produkterna (ca en tredjedel) har vi inte identifierat verksamt ämne under inspektion. I Tabell 5 Inspekterade produkttyper för biocidprodukter.nedan visas hur många annonser vi inspekterade för varje produkttyp. Många produkter som inspekterades i projektet tillhör produkttyperna medel mot råttor och gnagare (PT14), medel mot insekter (PT18), samt avskräckande och tilldragande medel (PT19). Det överensstämmer med resultat vi haft i tidigare tillsynsprojekt, så som *E-handel av biocidprodukter 2022* (Kemikalieinspektionen, 2024). Vi inspekterade också många olagliga båtbottenfärger.

Tabell 5 Inspekterade produkttyper för biocidprodukter.

Produkttyp	**Antal annonser**
Desinfektionsmedel (toalettvätska) (PT 2)	1
Träskyddsmedel (PT 8)	6
Medel mot råttor, möss, vissa andra gnagare (PT 14)	20
Medel mot insekter (PT 18)	26
Avskräckande och tilldragande medel (PT 19)	11
PT18 eller PT19 (avskräckande)*	9
Båtbottenfärger (PT 21)	19

*tillräckligt underlag för fullständig bedömning av produkttyp saknas.

4.3.2 Växtskyddsmedel

Vi kontrollerade 48 produktannonser som motsvarade 35 olika växtskyddsmedel. För 15 av växtskyddsmedlen kunde vi inte identifiera verksamt ämne under inspektionen. I tabell 3 nedan visas hur många annonser vi inspekterade för varje typ av växtskyddsmedel. Medel mot mögel (fungicider) är den typ av medel vi påträffat mest, därefter var insektsmedel (insekticider) vanligast. I tidigare e-handelsprojekt för bekämpningsmedel har vi endast inspekterat enstaka växtskyddsmedel. Därför kan vi inte göra någon jämförelse med tidigare tillsyn av e-handel gällande vilka typer av olagliga växtskyddsmedel vi observerat på marknaden.

Tabell 6 Typer av växtskyddsmedel som inspekterats

Typ av växtskyddsmedel	Antal annonser
Fungicid	24
Insekticid	12
Herbicid	11
Molluskicid	2

4.4 Små aktörer med låg kunskap om reglerna

De flesta aktörer vi inspekterade i projektet var små företag, enskilda firmor eller privat personer. Dessa verkar vara vanligt förekommande bland de som säljer olagliga bekämpningsmedel i e-handeln. Att vår urvalsprocess i det här projektet har fokuserat på försäljning via dropshipping och försäljning via onlineplattformar kan dock förstärka bilden av att det särskilt är de små aktörerna som säljer olagliga medel.

Möjligheten att bedriva försäljning utan att behöva ha kontroll över lager eller administrera en egen webbplats gör det lättare för små aktörer att ta plats på marknaden. Dessa små aktörer har ofta låg kunskap om reglerna för bekämpningsmedel. I flera inspektionsärenden som berört dropshipping så har aktörerna själva inte varit medvetna om att de sålt bekämpningsmedel. I de flesta fall har försäljningen upphört efter våra inspektioner då aktörerna förstått att de har sålt olagliga medel. Därav ser vi att kunskapen om regler för bekämpningsmedel behöver öka inom e-handeln, särskilt kunskapen hos de små aktörerna. För att kunna avgöra vilka regler försäljning i e-handeln omfattas av behöver det finnas en medvetenhet hos aktörerna om vilka produkter som finns i deras sortiment. Den medvetenheten behöver öka hos de aktörer som använder sig av dropshipping.

Vi ser dock att försäljning av olagliga bekämpningsmedel inte alltid orsakas av aktörers okunskap, utan det verkar också förekomma aktörer som medvetet bryter mot reglerna och utnyttjar tillgängligheten och den möjliga anonymiteten i e-handeln för att sälja olagliga bekämpningsmedel.

5. Slutsatser

Försäljning av olagliga bekämpningsmedel förekommer utbrett i e-handeln. Produktannonserna innehåller i många fall mycket begränsad information om de produkter som tillhandahålls, vilket ofta gör att det inte är möjligt att förstå vad de innehåller, exakt mot vilka skadeorganismer de är tänkta att användas eller med vilken metod de är tänkta att användas.

Om det inte finns information utöver ett annonsnamn och en bild i en produktannons för ett bekämpningsmedel är det ett tecken på att medlet kan sakna godkännande i Sverige. Om bekämpningsmedel saknar godkännande i Sverige är de olagliga att tillhandahålla och använda.

Vi ser att det förekommer många erbjudanden om olagliga rått- och musmedel i e-handeln och att köp genomförs på onlineplattformarna. Vi drar därför slutsatsen att det finns en efterfrågan hos svenska konsumenter, samtidigt som det sedan 2019 inte finns några medel mot råttor och möss som är godkända att användas av privatpersoner i Sverige.

Bekämpningsmedel som enbart är godkända i andra EU-länder säljs till svenska konsumenter. I flera fall är produkterna endast avsedda för yrkesmässig användning. Det är problematiskt av flera skäl. Produkterna verkar oftast sakna märkning på svenska, vilket gör att svenska konsumenter inte har möjlighet att följa anvisningar om säker användning. Risker och effektivitet för produkterna har inte heller bedömts utifrån de förutsättningar som finns i Sverige gällande exempelvis klimat och förekommande arter. Bekämpningsmedel som endast är godkända för yrkesmässig användning kräver också ofta god kunskap om användning av bekämpningsmedel för att de ska kunna användas på ett sätt som är säkert för miljö, djur och människa. Bekämpningsmedel som är avsedda att användas i en professionell verksamhet kan vara direkt olämpliga att använda i en hemmiljö. För exempelvis rått- och musmedel som ofta innehåller giftiga ämnen ser vi uppenbara risker med konsumentanvändning, särskilt när märkning på svenska saknas.

I vissa fall finns det svårigheter med att stoppa försäljning av olagliga bekämpningsmedel i e-handeln där utländska företag undviker kontakt med myndigheter och är svåra att lokalisera eller identifiera.

I de flesta fall behöver kunskap och medvetenhet öka hos de aktörer som säljer bekämpningsmedel i e-handeln. Aktörerna behöver främst förstå att de har ett ansvar för produkterna de säljer och att bekämpningsmedel måste vara godkända för att få tillhandahållas och användas i Sverige. Aktörer som använder affärsmodellen dropshipping behöver öka sin medvetenhet om vilka produkter de säljer för att ha möjlighet att säkerställa att de inte säljer olagliga bekämpningsmedel.

Vi bedömer att det finns ett fortsatt stort behov av att bedriva kontinuerlig tillsyn gällande e-handel med otillåtna bekämpningsmedel eftersom det fortfarande är lätt för konsumenter att hitta otillåtna produkter i webbutiker och på onlineplattformar. Det finns en tydlig problematik och risk med att produkter som inte är utvärderade och godkända tillhandahålls till svenska konsumenter.

6. Litteraturförteckning

Kemikalieinspektionen. (2024). *E-handel av biocidprodukter 2022 Artikelnummer: 511 481.* Sundbyberg: Kemikalieinspektionen.

Nordiska ministerrådet, Nordisk Ministerråds sekretariat, Nordisk arbejdsgruppe for Kemikalier. (2025). *Joint Nordic Control of Dropshipping and other E-commerce: Nordic enforcement project 2024.* Köpenhamn: Nordiska ministerrådet, Nordisk Ministerråds sekretariat, Nordisk arbejdsgruppe for Kemikalier, Miljø og Sundhed (NKE). doi:10.6027/temanord2025-510

PostNord, HUI Research AB. (2025). *Ebarometern 2024.* Digital: PostNord, HUI Research AB.

Kemikalieinspektionen
Box 2, 172 13 Sundbyberg
08-519 41 100

Besöks- och leveransadress
Löfströms Allé 5, 172 66 Sundbyberg
kemi@kemi.se
www.kemikalieinspektionen.se

KEMI
Kemikalieinspektionen